

Sepsis

- Tidiga tecken och handläggning utanför sjukhus

Elias Sjödin
Specialistläkare
Infektionskliniken

Sepsis - begrepp

- Blodförgiftning
- Bakteriemi
- Septikemi
- SIRS
- Sepsis-3
- SOFA
- Septisk chock

Vad är sepsis?

- Sepsis = Livshotande organsvikt orsakat av en infektion
- Störd balans mellan pro- och anti-inflammatoriskt svar

Lokala symptom

Speglar inkörsport & etiologi

+

Systemiska symptom

Speglar allvarlighetsgraden

Sepsis

- Drabbar ca 50 000 personer per år
- Störst risk hos äldre, multisjuka och vid nedsatt immunförsvar
- Dödlighet 15-20%
- Snabb behandling och korrekt omhändertagande är viktigt!

Tecken på allvarlig infektion

- Strama-dokument från 2018
- Kortversion återfinns i regnbågshäftet
 - Uppdelat i vuxna och barn
- Tidig identifiering av tecken på allvarliga infektioner
- Patienten ska snabbt till rätt vårdnivå

GÄLLER FRÅN 2022-12-29

Behandlingsrekommendationer för vanliga infektioner i öppenvård

Tecken på allvarlig infektion hos vuxna och barn

Akut mediaotit

Rinosinuit

Faryngotonsillit

Akut bronkit och pneumoni

Akut exacerbation av KOL

Urinvägsinfektioner

Hud- och mjukdelsinfektioner

Sexuellt överförbara bakteriella infektioner

Detta är en digital version av Behandlingsrekommendationer för vanliga infektioner i öppenvård. Den senaste uppdateringen gjordes 2022-12-20. Om du har en pappersbrochyr kan den skilja sig något från denna digitala version.

Initial bedömning

- En noggrann anamnes är avgörande för rätt diagnos!
- Hos en akut sjuk patient är den första och viktigaste uppgiften att avgöra sjukdomens svårighetsgrad och bedöma individens risk
- Anamnes:
 - Allmänna symptom och allmänpåverkan
 - Fokala symptom
 - Patientens individuella riskfaktorer
- Blodprover har begränsat värde i diagnostiken

Allmänna symptom

- Allmäntillstånd
 - Sepsis kan föreligga utan feber
- Mental påverkan
 - Oftast det mest framträdande hos äldre
- Andningsfrekvens och saturation
 - Förhöjd andningsfrekvens ett tidigt tecken
- Blodtryck
 - Patienten kan trots sjunkande blodtryck vara perifert varm
- Hjärtfrekvens

Fokala symptom

- Pneumoni
 - Hosta, feber, frossa, andfåddhet, pleuritsmärta
 - Ibland rassel eller nedsatta andningsljud på ena sidan
- Febril urinvägsinfektion
 - Feber, frossa, sjukdomskänsla, flanksmärta, illamående, kräkning
 - Samtidiga cystitsymptom behöver inte föreligga
 - Dunkömhet över njurloger är vanligt
- Hud- och mjukdelsinfektioner
 - Rodnad, svullnad, värmeökning, variga sår
 - Svår smärta och blå-grå missfärgning är mycket allvarliga tecken

Fokala symptom

- Bukinfektioner
 - Feber, buksmärta, peritonit (generell eller lokal)
- CNS-infektioner
 - Feber, huvudvärk, ljuskänslighet, konfusion, somnolens, kräkning
 - Nackstelhet är vanligt
 - Samtidiga petekier är ett allvarligt tecken

Individuella riskfaktorer

- Hög ålder
- Multisjuklighet
- Immunsuppression
- Nylig kirurgi
- Graviditet
- Kateterbärare
- Kronisk organsvikt
- Malnutrition
- Obesitas
- Missbruk
- Avsaknad av socialt skyddsnät

Riskvärdering

Riskvärdering av patienter med misstänkta infektioner utanför sjukhus, utifrån risk för allvarlig infektion/sepsis. En uppfylld parameter räcker för riskvärdering till gult ljus respektive rött ljus.

Värdering av risk för allvarlig infektion/sepsis hos patienter utanför sjukhus

FYSIOLOGISKA FUNKTIONER	Grönt ljus Låg risk	Gult ljus Medelhög risk	Rött ljus Hög risk
Beteende/ medvetandegrad	Normalt/alert	Anamnes på förändrat beteende	Objektivt förändrat beteende/ ej alert
Andningsfrekvens	12–20 andetag/ min	21–24 andetag/min	≥ 25 andetag/min
Saturation på luft	≥ 96 % (a)	92–95 % (a)	< 92 % (< 88 % vid kronisk obstruktiv lung- sjukdom)
Blodtryck (systoliskt)	> 100 mmHg	91–100 mmHg	≤ 90 mmHg eller > 40 mmHg lägre än patientens normala tryck
Hjärtfrekvens	≤ 90 /min	91–130/min eller nyttillkommen arytmi	> 130/min
Temperatur	≥ 36 °C	< 36 °C	
Urinproduktion		Ej kissat på 12–17 tim	Ej kissat på ≥ 18 tim
Hud		Rodnad Svullnad eller sekretion från operationssår Sårruptur	Cyanos Marmorerad eller blek hud Petekialt utslag
Komorbiditet (a) och riskfaktorer		Allvarlig komorbiditet, Riskfaktor (b)	
Social situation (a)		Avsaknad av säkerhets- nät (c)	

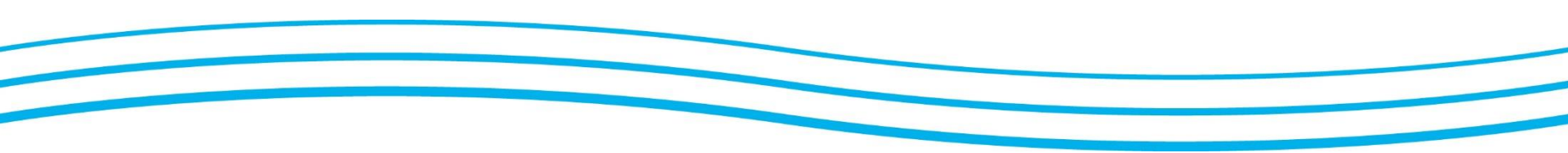
Åtgärder

Rekommenderad handläggning av patienter med misstänkta infektioner utanför sjukhus, uppdelade i riskgrupper utifrån risk för allvarlig infektion/sepsis.

Grönt ljus Låg risk	Gult ljus Medelhög risk	Rött ljus Hög risk
Kan gå hem med allmänna råd avseende att inta vätska och ta smärtlindrande eller febernedsättande läkemedel. Ombeds höra av sig vid försämring eller oro.	Kan gå hem med säkerhetsnät (a) eller remitteras till sjukhus. Diskuteras med sjukhus-specialist vid behov. Patienter som inte remitteras till sjukhus bör få muntlig (helst också skriftlig) information om varningssymtom (b) och observationsråd, samt planerad uppföljning (besök eller telefontid).	Transporteras akut till sjukhus (ambulans med hög prioritet). Förses med syrgas. Mål för saturation > 94 % (försiktighet vid kronisk obstruktiv lungsjukdom). Förses med minst en perifer infart, därefter intravenös vätska. Vid osäkerhet eller lång transporttid, diskutera med sjukhusspecialist.

a) Säkerhetsnät innebär att antingen sjukvården eller någon utanför sjukvården följer patientens tillstånd.

b) Försämrat allmäntillstånd, nedsatt vakenhet, andnöd/ökad andningsfrekvens, allmän svaghet, nyttillkommen smärta, tillkomst av kräkningar eller diarréer, oro hos de som följer patientens tillstånd.

Tack!